

Nett.e

Vaasan
Sähkön
asiakaslehti
1 | 22

**Juha Itkonen:
Kännykkä ei
korvaa kirjoja**

**Teema:
Hyvinvointia
kaupungista**

**Voiko tuuli
loppua?**

**Toinen todellisuus
digilaseilla**

**Avanto hoitaa
ystävyyttä**

LINUS LINDHOLM

Virstanpylvääsi vuonna 2022

Uusi vuosi on täällä, ja pian vihertää jo kevät. On aika pohtia omaa elämäänsä ja varmistaa, että tästäkin vuodesta tulee oma virstanpylväänsä. Kuulostanko yhtä ärsyttävältä kuin yli-innokas personal trainer? Onnittelut! Olet siis jo makustellut ajatusta tehdä jotain uutta. Se onkin juuri sitä, mitä teemme jokapäiväisessä työssämme Vaasan Sähkön liiketoimintakehityksessä.

Kehitystiimissämme keskitymme uuden luomiseen. Suunnittelemmme tuotteita ja palveluita, jotka luovat lisäarvoa ja samalla vahvistavat suhdettamme asiakkaisiin, eli muun muassa sinuun. Piakkoin tuomme esimerkiksi markkinoille sähköauton kotilatauspisteen siihen kuuluvine sähkösopimuksineen.

Entä tiedätkö, mikä tulee olemaan seuraava uusi tuotteemme tai palvelumme? Itse asiassa emme välttämättä tiedä sitä itsekään, ainakaan tarkalleen. Työskentelemme toimintaympäristössä, jossa voimme hyvinkin pitkälle itse muotoilla oman tulevaisuutemme. Tiedämme kuitenkin varmuudella, että meillä on loputon jano tutkia tulevaisuuden ratkaisuja, ja mitä hyviä ja huonoja puolia ne tuovat mukanaan. Sen pohjalta pyrimme löytämään juuri ne tekijät, joiden avulla sekä asiakkaamme että me voisimme lukeutua tulevaisuuden voittajiin.

Nautin siitä, että saan työssäni etsiä uusia ratkaisuja. Aloitin Vaasan Sähköllä noin puoli vuotta sitten. Kuten uudella työpaikalla on tapana, piti minun ensin oppia tuntemaan uudet työkaverit, ymmärtää yhtiön toimintaa sekä löytää oma rooli kokonaisuudessa. Asioiden sisäistäminen uudella työpaikalla vaatiikin vastapainoa vapaa-ajalla. Siksi olen jatkanut kuntosalilla treenaamista, mutta myös omaksunut uuden harrastuksen paikallisen vapaa-palokunnan jäsenenä. Uusi harrastus tai mielenkiinnon kohde ei välttämättä korvaa mitään olemassa olevaa, vaan täydentää ja rikastuttaa ennemminkin kokonaisuutta. Minun kohdallani Vaasan Sähköstä ja vapaapalokunnasta tuli vuoden 2021 virstanpylväitä.

Mitä virstanpylväitä sinä tavoittelet tänä vuonna?

Jakob Frants

kehityspäällikkö, Vaasan Sähkö

Sisällys

Vaasan Sähköllä on 130-vuotisjuhla-vuosi. Sen kunniaksi teimme lehteen pieniä freesauksia. Uudessa Hyvä kysymys -jutussa viisastutaan tieteen avulla, Fiksumpi elämä esittelee innovaatioita ja Kimpassa kertoo yhteisöjen voimasta. Ulkoasun virkistys näkyy muun muassa kannessa.

3 Hyvä kysymys

Voiko tuuli loppua maailmasta?

4 Teema

Kaupunki, joka tekee hyvää

12 Puheenaihe

Kännykkä ei korvaa kirjoja

14 Fiksumpi elämä

Digilasit näyttävät uuden maailman

16 Kimpassa

Avannon yhdistämät

20 Ajankohtaista

Mm. sairaalan sähköjen turvaaminen, ammattijalkapalloilija asiakaspalvelijana ja sähköt rakennustyömaalle.

24 Vaasalaista osaamista

Puiden ymmärtäjä

26 Ristikko

27 Resepti

Oispa pullaa!

Vaasan Sähkö -konsernin asiakaslehti

Seuraava Nette ilmestyy 6/2022

Postiosoite: PL 26, 65101 Vaasa

Käyntiosoite: Kirkkopuistikko 0, 65100 Vaasa

Puhelinvaihe: 06 324 5111

Asiakaspalvelu: 06 324 5750, asiakaspalvelu@vaasansahko.fi

Vikailmoitukset: 06 324 5700 (24 h, puhelut nauhoitetaan)

Internet: www.vaasansahko.fi

ISSN: 1458-7297

Toteutus: Aller Ideas

Päätoimittaja: Mikaela Jussila,

nette@vaasansahko.fi

Toimituskunta: Johan Eriksson,

Marko Hakamäki, Mikaela Jussila,

Mirja Kohtamäki, Tiina Lillbacka

Painopaikka: UPC Print

Kansikuva: Heli Blåfield

4041 0948

Painotuote

**Suomen
vaasalaisinta
sähköä**

Voiko tuuli loppua maailmasta?

Teksti **ELINA VIRONEN**

Kyllä ja ei. Paikallisesti tuuli voi loppua, ja silloin ilma on hetken tyyni. Mutta koko maailmasta se ei voi loppua.

Tämä johtuu siitä, mitä tuuli on, nimittäin ilman liikettä korkeammasta ilmanpaineesta kohti matalampaa painetta. Paine-erot johtuvat siitä, että aurinko paistaa maapallolle epätasaisesti lämmittäen päiväntasaajaa enemmän kuin napa-alueita. Eri lämpöinen ilma on eri painoista: kylmä ilma on lämmintä raskaampaa. Paine-erot pyrkivät tasoittumaan, ja tätä ilmiötä kutsutaan tuuleksi. Lisäksi maapallon pyörimisvoimat vaikuttavat tuulen nopeuteen ja suuntaan.

Näin ollen niin kauan kuin aurinko paistaa ja maapallo pyörii, myös tuuli on olemassa.

Eri alueiden tuulisuus ei kuitenkaan ole täysin

vakio. Ilmastonmuutoksen myötä matalapaineiden reittien odotetaan muuttuvan jonkin verran, mikä voi lisätä talvimyrskyjä ja teoriassa myös tuulisuutta Suomessa. Etelä- ja Keski-Euroopassa ilmastonmuutoksen vaikutuksen odotetaan olevan päinvastainen, jolloin talvimyrskyt ja ehkä myös tuulisuus vähenisivät.

Kuitenkaan tuulisuus ei muuttuisi tulevaisuudessa radikaalisti vaikkapa kotipaikkakunnallasi. Tuulen määrään vaikuttavat lukuisat tekijät. Esimerkiksi tunturilla tuulee enemmän kuin laaksossa ja merellä enemmän kuin sisämaassa, mikä vaikuttaa tuulisuuteen myös jatkossa.

Tuulivoimaloille tämä on hyvä uutinen – ne pyörivät tulevaisuudessakin siellä, mihin ne on sijoitettu.

Tiedot antoi Ilmatieteenlaitoksen projektipäällikkö ja meteorologi **Lea Saukkonen**.

Kaupunki, joka tekee hyvää

Teksti SIRKKU SAARIAHO *Kuvat* MEERI UTTI

Edes pandemia ei ole pysäyttänyt kaupungistumisen megatrendiä. Urbaaniin elämään liittyy paljon hyötyjä ja iloja, mutta myös hyvinvointiriskejä. Esimerkiksi ilmansaasteet, melu, luonnon puute, ilmastonmuutoksen aiheuttamat pulmat ja yksinäisyys ovat haitaksi monelle. Siksi kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa asukkaiden hyvinvoinnin ja viihtymisen turvaaminen on nyt vahvistuva ilmiö.

Korttelipihojen puolustaja Kaisa Viitanen ihailee arkkitehtinsa mukaan nimettyä Gripenbergin korttelia Helsingin Töölössä, Mannerheimintien varrella. Kymmenestä 1920-30-luvulla valmistuneesta talosta muodostuvan kokonaisuuden piha on kuin asukkaiden oma puisto keskellä vilkasta kaupunkia.

Kuvittele, että olet kaupungissa isolla korttelipihalla. Vanhat talot reunustavat yhteistä pihaa. Pihalla kasvaa puita, kukkia ja nurmikkoja. Asukkaille on penkkejä istumiseen ja seurusteluun, lapsille leikkipaikkoja. Pihalla ei ole autoja, liikenne kuuluu vaimeasti. Jostakin kantautuu musiikkia ja elämisen ääniä.

Helsingissä tällaisia pihvoja ovat esimerkiksi noin sata vuotta sitten syntyneet Vallilan Apinalinna sekä Gripenbergin ja Lars Sonckin korttelit Töölössä. Vastaavanlaisia korttelipihvoja on muissakin kaupungeissa.

Ja sellaisia tarvitaan nyt lisää, sanovat kaupunkiaktivisti **Kaisa Viitanen** ja **Anne-Mari Ahonen**.

Kuusi vuotta sitten he perustivat Korttelipihat takaisin -ryhmän Facebookiin, alkoivat puhua korttelipihojen yhdistämisestä julkisuudessa ja miettiä, miten saada muutos aikaan. Se on tarkoittanut tapahtumia, paneelikeskusteluja, pihajuhlia, lehtijuttuja ja useita neuvotteluja Helsingin kaupungin kanssa.

Korttelitietoutta kaivataan

Viitanen ja Ahosen kaupunkiaktivismin ideat tulevat Alankomaista ja Tanskasta, Kööpenhaminasta.

”Asuin Amsterdamissa nelisen vuotta. Viehätyn siitä, kuinka kaupunki kannusti asukkaita luomaan jalkakäytävälle monimuotoisuutta esimerkiksi istutuksin ja tuomaan vihreyttä omaan lähiympäristöön. Hyggen kotikaupungissa, Kööpenhaminassa, on jo 1960-luvulta asti tehty korttelitietoutta”, Viitanen kertoo.

Suomessa taloyhtiön hallituksen vastuulla on yhtiön ja osakkaiden omaisuuden hyvä hoito. Siksi ne ovat ensisijaisesti kiinnostuneita talotekniikasta, taloudesta ja asukkaiden turvallisuudesta. Mutta asukkaille tärkeitä asioita ovat myös luottamuksen rakentaminen, viihtyisyys ja yhteisöllisyys. Ne ovat korkealla myös Kaisa Viitanen asumismukavuutta lisäävien asioiden listalla.

Viitanen toivoo kaupunkiin enemmän korttelitietoutta. Sitä, että ihmiset tuntevat toisensa ja hallitusten jäsenet tuntevat korttelin muut hallitukset sekä ovat keskusteluyhteydessä. Aidan takana olevat ihmiset eivät ole uhka, vaan yhteinen piha on mahdollisuus.

Korttelipihoiissa on kysymys asukkaiden hyvinvoinnista, viihtyvyydestä sekä taloudellisista hyödyistä.

”Sosiaalisuus on tärkeää. Kaupungissa asutaan usein yksin. Kun ei tunneta talon tai korttelin ihmisiä, kylähenki jää kokematta. Yhteisellä pihalla on helppo tutustua ihmisiin ja tehdä asioita yhdessä. Kaikenikäisille on seuraa, yksinäisyys vähenee”, Viitanen sanoo.

Vihreys virkistää

Kaupunkiluonnosta on tullut meille entistä tarpeellisempaa. Ilmastonmuutos on tuonut esimakua tulevista muutoksista. Rankkasateet yleistyvät, samoin helteiset kesät. Korttelipihan puut ja viherpergolat antavat varjoa helteellä. Puun juuret ja pinnoittamaton maa imevät rankkasateiden vedet. Korttelipiha pienentää asumisen hiilijalanjälkeä monin tavoin.

”Parhaimmillaan korttelipiha säästää rahaa yhteisillä kiinteistönhuoltosopimuksilla. Selvitykset näyttävät, että jätehuollon yhdistämisellä tyhjennysvälit harvenevat, etenkin jos käytetään tiivistäviä maanalaisia astioita. Se myös vähentää raskaan liikenteen melua ja päästöjä kaduilla”, Ahonen sanoo.

Viitanen toteaa, että jakamistalouden idea toimii parhaiten yhtenäisessä korttelissa.

”Esimerkiksi saunavuoroja voi olla jossaakin talossa käyttämättä, toisessa ne loppuvat kesken.”

Jo nyt näkyy, kuinka korttelipihat nostavat kiinteistöjen kiinnostavuutta ja arvoa. Vihreä näkymä pihalle on myyntivaltti.

Tulossa työkalupakki

”Paljon on tapahtunut myönteisiä asioita. Meiltä kysytään, miten edetä, kun haluaa edistää asiaa naapureiden ja taloyhtiön kanssa”, Ahonen kertoo.

Viitasesta ja Ahosesta tuntuu, että kaupungilla on uudenlainen halu kannustaa asukkaitaan viihtyisämpään kaupunkiin.

”Todennäköisesti pääsemme jo tänä vuonna tekemään korttelipihan perustamisen työkalupakkia. Se toimii apuna siihen, että jokainen voi alkaa räätälöidä omaa pihaa”, Viitanen innostuu.

Viitanen ja Ahosen tavoitteena on tehdä ohjeet korttelipihan perustamiseen: keneen ja miten ottaa yhteyttä, miten argumentoida, valaa innostusta ja auttaa näkemään tuleva?

”Ei tarvitse aloittaa pihamuurin kaatamisella. Ensin vaikka reikä verkkoaitaan, jotta saadaan kulkuväylä. Muutama pöytä molemmille pihoil-le. Aika pienelläkin voi saada paljon aikaan”, Ahonen kannustaa. ●

Kaisa Viitanen, toinen Korttelipiha takaisin -ryhmän perustajista, uskoo vihreiden ja virikkeellisten sisäpihojen lisäävän asumismukavuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Korttelipiha nostaa myös asuntojen arvoa ja säästää kuluja.

Gripenbergin korttelissa asuvat Emma Klingenberg ja Greta-koira iloitsevat yhteispihasta, jossa viihtyvät kaikenlaiset asukkaat.

1 Enemmän asukkaiden osallistumista

Kaupungin kehittyminen on monien asioiden summa. Virkamiehet ja kaupunginvaltuusto tekevät osansa, mutta asukkaiden on hyvä olla valppaina.

”Tärkeä seikka on asukkaiden viisaus, mahdollisuus ja kyky päästä vaikuttamaan. Olla elämänsä ja lähiympäristönsä asiantuntijoita. Lain mukaan ihmisillä on oikeus vaikuttaa lähiympäristöönsä. En tiedä, onko asukaskuuleminen nykyisin riittävä”, pohtii Helsingin yliopiston kaupunkimaantieteen professori **Mari Vaattovaara**.

Sosiaalinen media on tehnyt osallistumisesta helpompaa. Esimerkiksi Facebookin kaupunginosaryhmät ovat usein asukkaiden tärkein media. Ryhmät jakavat tietoa sekä muistuttavat osallistumaan ja kertomaan mielipiteitä asioista, jotka vaikuttavat asukkaiden elämään, kuten kaavoituksesta. Ne pystyvät myös saamaan asukkaat liikkeelle toimimaan tärkeän asian puolesta.

”Haluaisin villitä kaupunkilaisia käymään keskusteluja kaupungin kanssa. Arvioimaan ehdotuksia, jotta meillä on 50 vuodenkin kuluttua hyvän kaupungin elementit käytössämme.”

4 näkökulmaa parempaan kaupunkiin

2

Lisää pinnoittamatonta maata

Kestävyyss kriisi, jonka ytimessä ovat sekä ilmastokriisi että luonnonvarojen ylikäyttö, on kyseenalaistanut talous- ja hyvinvointikäsityksemme. Nyt tarvitaan puhtaita, älykkäitä ratkaisuja ja uusia toimintatapoja. Tehokkaan kiertotalouden pitäisi olla erottamaton osa elämää.

”Kestävyyss tavoitteen saavuttaminen vaatii teollisuuden päätösten lisäksi korttelitason tarkastelua. Minusta se velvoittaa miettimään, mitä se tarkoittaa minun kaupungissani ja korttelissani. Minkä asioiden pitää muuttua, mitkä kriteerit on nostettava päällimmäisiksi?”

Vaattovaara lainaa kollegaansa, kaupunkiekologi **Jari Niemelää**, joka on todennut, että ilmastomuutoksessa kestävän kaupungin oleellinen korttelitason indikaattori on pinnoittamattoman maapinta-alan määrä. Vaattovaara miettii, miltä kaupungit näyttäisivät ja tuntuisivat, jos se olisi kaupunkisuunnittelun kriteerinä. Ilmastomuutos on tehnyt pinnoittamattomasta maasta entistä tärkeämpää: se imee sadevedet tehokkaasti sekä puhdistaa hulevedet.

”Olemme hetkeksi unohtaneet seurata lähiympäristöä, hyvinvoivaa kaupunkia. Kasvun vauhti, määrä ja rakennusmassat kaipaavat rinnalleen pehmeitä arvoja.”

3

Energiamurroksesta muutosta

Ilmastotavoitteet ovat kaikilla kaupungeilla kaupunkistrategioissa. Myös ilmastoystävällisyys lisää asukkaiden hyvinvointia. Turku aikoo olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä, Oulu vuoteen 2040 mennessä. Vaasan tavoite on olla hiilineutraali kaupunki 2020-luvulla. Helsinki tähtää hiilinollaan vuonna 2040.

Millä kaupungit tuolloin lämpenevät? Rakennusten lämmitys aiheuttaa esimerkiksi yli puolet Helsingin päästöistä. Paras tapa vähentää päästöjä on hyödyntää uusiutuvaa energiaa ja tehdä rakennuksista energiatehokkaampia.

”Mitä energiamurros tarkoittaisi kaupungissa ja mitä se mahdollistaa? Japanilaiset arvioivat, että tulevaisuuden asumisyksikkö on puhtaalla sähköllä ja maalämmöllä lämpenevä pienehkö, omavarainen rakennus eikä kolossaalinen kerrostalo. Sähköautot yleistyvät, ja samalla ne auttavat energian varastoinnissa”, Vaattovaara sanoo.

Tutkijat arvioivat, että 5–10 vuoden päästä asukkaiden tärkein yksityinen sähkövarasto on sähköauto. Niiden tehokkaissa akuissa on useiden kymmenten kilowattituntien energiavarastot, joista voidaan purkaa sähköä omaan käyttöön.

4

Ihanuutta kaupunkiin

Mari Vaattovaara puhuu ihanasta kaupungista. Se on tutkijalle epätyypillisen tunteellinen termi.

”Ihana kaupunkia kuvaavana sanana ei kuulu kenellekään. Minusta sille pitäisi saada laadulliset kriteerit, joita myös seurataan! Kaupunkitutkijan ihana kaupunki olisi kestävä, tasa-arvoinen ja osallistava. Sen pitäisi olla paitsi terveellinen myös turvallinen, kaunis ja viihtyisä. Sen tulisi koostua identiteetiltään erilaisista naapurustoista. Siinä olisi diversiteettiä eli moninaisuutta.”

Vaattovaara näkisi mielellään kaupungissa myös ajan yli kulkevaa kerrostuneisuuden jatkumoa. Massiiviset rakennukset eivät saisi marssia osaksi kaikkia asuinalueita ja syödä aikaisempaa historiaa.

”Erityisesti pienemmissä kaupungeissa on vaarana, että kaikki historialliset miljööt rakennetaan täyteen. Kaupungissa erityispiirteiden säilyttämisen pitäisi olla yhtä tärkeää kuin kasvuun vastaaminen.” ●

Huomio arkkitehtuuriin

Rakennetulla ympäristöllä on iso vaikutus ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Tämän asian tutkimus ja ymmärrys on vahvistumassa.

Ympäristöpsykologia | Ihmisen ja ympäristön välinen vuorovaikutus on tiivistä psykologiaa. Ilman ja veden laatu, lämpö-, ääni- ja valaistusolosuhteet, viherympäristön läheisyys, kulttuuri-perintö, julkinen taide sekä liikkumista ja sosiaalista olemista tukeva ympäristö ovat osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Parempi mieli | Arkkitehtuurin kauneus sisältää estetiikan lisäksi psykologista kokemusellisuutta, hyvinvointia sekä toivon ja arvostuksen rakentumista.

Vanhan arvostus | Olemassa olevaa rakennuskantaa pitäisi pyrkiä hyödyntämään, ylläpitämään, korjaamaan ja kehittämään nykyistä paremmin. Pitkäikäiset rakennukset vähentävät luonnonvarojen käyttöä sekä vaikutusta ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Lisäksi ihmiset usein pitävät vanhoista rakennuksista.

Lisää valoa kotiin | Suomen talvi on pitkä ja pimeä. Erityisesti uusissa asunnoissa on arkkitehtuurissa kiinnitettävä huomiota luonnonvalon määrään. Nykyiset rakennustavat suosivat usein suurta runkosyvyyyttä, jolloin asunnoissa on vähän ikkunoita suhteessa neliömäärään.

Yhteiset tilat | Asukkaat tarvitsevat yhteisiä tapaamispaikkoja ja tiloja, jotka edistävät yhdenvertaisuutta ja osallistuvuutta. Ne voivat olla sisällä tai ulkona, esimerkiksi puistoja ja liikuntapaikkoja.

Maisema-arkkitehtuuri | Ihminen tarvitsee luontoa voidakseen hyvin. Luonnon pitäisi olla läsnä rakennetussa ympäristössä kaikilla tasoilla viherkatoista kaupunkimetsiin. Myös eläinten ja kasvien elinolosuhteet tulee ottaa huomioon suunnittelussa.

Yhdenvertaisuus | Rakennettu ympäristö on suunniteltava turvalliseksi, terveelliseksi, saavutettavaksi ja inspiroivaksi erilaisille ihmisille. Vuorovaikutukselle avoin suunnittelukulttuuri on tärkeää.

Lähde: Viime marraskuussa julkistettu ensimmäinen Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035: Kohti kestävää arkkitehtuuria.

Seinäjoen kaupungin kehittämispäällikkö Sami Mäntymäki kertoo, että Hyllykallion ulkokuntosali on löytänyt hyvin käyttäjänsä.

taloja. Asukkaita on hiukan alle 9 000.

”Moniin muihin paikkoihin verrattuna työllisyys on hieman alhaisempi, samoin äänestysaktiivisuus ja lasten määrä. Muuten kyseessä on neutraali asuinalue. Sijainti on hyvä, mutta jostakin syystä se on jäänyt kasvusuvantoon Seinäjoella”, Mäntymäki kertoo.

Osallistaminen on ohjelmassa läpileikkaava teema. Se tuo asukkaiden äänen kuuluviin, mutta lisää myös kuulumisen tunnetta ja saattaa vähentää yksinäisyyttä.

”Pyrimme saamaan alueen asukkaat mukaan päättämään ja toimimaan. Esimerkiksi Kalevalanpuistossa meillä oli elämiskävely asukkaiden kanssa, ja sen jälkeen ideointiin, millainen puisto voisi olla jatkossa.”

Ohjelman vastaanotto on Mäntymäen mukaan ollut hyvä. Järjestettyihin tilaisuuksiin on tullut mukavasti väkeä. Puistojen uudet leikkivälineet ovat herättäneet myönteistä huomiota.

”Olemme saaneet asiakkailta kyseilyitäkin, että mikä ohjelma tämä oikein on.”

....

Seinäjoki on budjetoinut ohjelmaan kolmelle vuodelle 670 000 euroa, joista Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n osuus on 35 prosenttia. Summalta saadaan Mäntymäen mukaan paljon hyvää aikaiseksi asukkaalle. Ilmassa on tukuittain ideoita.

”Mukana olevalla alueella on isoja kaupan keskittymiä, jotka keräävät ihmisiä. Ajatus on vielä ideointivaiheessa, mutta olemme miettineet, miten voisimme saada kauppojen lähetyville työpaja- ja kokoontumistiloja nuorille ja ikäihmisille. Se voisi olla ajankohtaista jo tänä vuonna”, Mäntymäki pohtii.

Alueille tuodaan myös kaupunkitaidetta, kuten pop-up-työpajoja ja näyttelytiloja paikkoihin, joissa ihmiset liikkuvat. Alueelle palkataan myös lähiötaiteilija, joka osallistaa asukkaita taiteen tekemisessä. ●

Seinäjoki satsaa lähiöiden viihtyvyyteen

Seinäjoki lähti mukaan ympäristöministeriön Suomen suurimpien kaupunkien lähiöiden kehitysohjelmaan, joka tähtää asuinalueiden hyvinvoinnin kasvuun.

Seinäjoella Hyllykallion, Pohjan, Nurmon ja Koliinin alueet ovat mukana ympäristöministeriön Lähiöohjelma 2020–2022 -hankkeessa, jonka tavoitteena on lisätä koko alueen elinvoimaa ja viihtyisyyttä, turvata palveluiden ja asumisen hyvä taso sekä saada asukkaat osallistumaan alueensa kehittämiseen. Seinäjoen lisäksi ohjelmaan osallistuu 12 muuta kaupunkia, esimerkiksi Helsinki, Espoo, Vantaa, Lahti, Turku ja Vaasa.

Ohjelman konkreettisia tuloksia näkyy jo.

”Ensimmäiseksi valmistui kesäkuussa Hyllykallion ulkokuntosali. Se on erittäin suosittu kuntosalan varrella,

ja laitteet olivat heti kovassa käytössä”, Seinäjoen kaupungin kehittämispäällikkö **Sami Mäntymäki** kertoo.

Viheralueiden parantaminen on yksi ohjelman tärkeistä teemoista. Kalevalan- ja Kannaksenpuistoja on parannettu Pohjan ja Koliinin alueilla. Pohjan alueelle suunnitellaan ulkoilureittejä. Mäntymäki puhuu myös kevyen liikenteen väylien parantamisesta.

....

Seinäjoen neljä aluetta valittiin ohjelmaan tilastollisten havaintojen perusteella: kehityshankkeen tavoitteet tukivat eniten juuri niitä. Alueilla on kerrostaloja, rivitaloja ja vanhoja pien-

ISTOCK

Katupuut ja pienhiukkaset

Helsingin yliopisto tutki kaupunkibulevardin puuston ja pienhiukkaspitoisuuksien suhdetta. Tutkimuksessa mallinnettiin, kuinka erilaiset katupuut ja niiden sijoittelu vaikuttavat ilmanlaatuun katutasolla. Kävi ilmi, että puhdainta ilmaa oli katutasolla, kun bulevardille oli sijoitettu kolmeen riviin eripituisia puita. Toimivimmassa vaihtoehdossa keskellä oli korkeampi rivi lehmuksia ja niiden sivuilla matalampana ruotsinpihlajaa. Reunimmaisten puiden alle sijoitetuilla metrin korkuisilla pensasriveillä ei ollut merkitystä jalkakäytävien ilmanlaatuun.

Ilmansaasteisiin kuolee Suomessa vuosittain satoja ihmisiä, joten pienhiukkasten vähentämisellä on merkitystä.

Gallup

Kumpaa toivoisit kaupunkiisi?

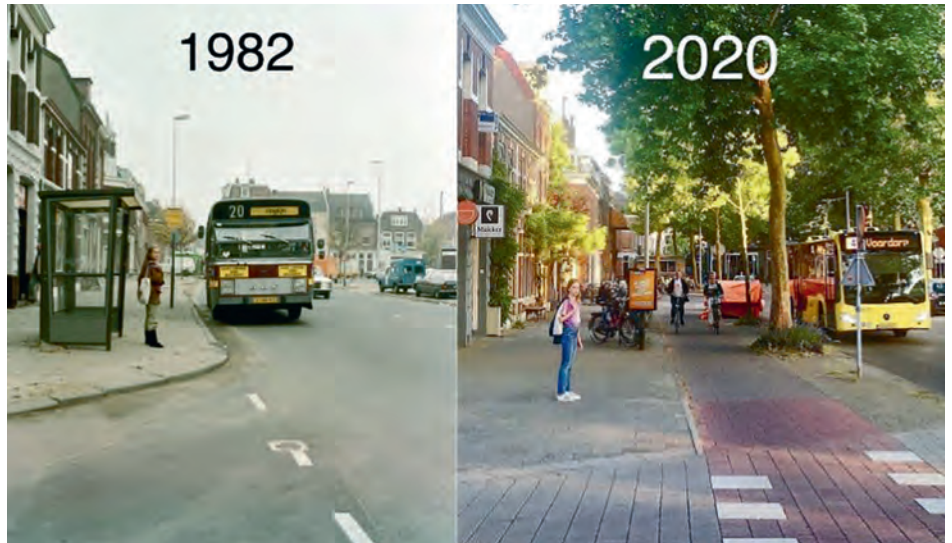
Kysely järjestettiin Vaasan Sähkön IG Storyssä. Vastaajia oli 3 225.

64 %

lisää puistoja

36 %

vähemmän melua

Vaasan kaupungin energia- ja ilmastoasiantuntija Mika Hakosalon mukaan tämä kuvapari Hollannin Utrechtista avaa hyvin sitä, mitä Pitkädellä halutaan kokeilla: lisää vihreyttä ja pyöräilytilaa.

Testikatu Vaasassa

Vaasan Pitkälläkadulla kokeillaan, miltä vähäpäästöinen ja kevyttä liikennettä suosiva kaupunki tuntuu.

Pitkäkatu kulkee Vaasan läpi. Se on täysin asfaltoitu ja 18 metriä leveä.

"Pitkäkatu sopii hyvin testaukseen. Se on pitkä, jolloin kokeilualueutta voidaan rajata ja muuttaa", Vaasan kaupungin energia- ja ilmastoasiantuntija **Mika Hakosalo** sanoo.

Katu on myös ilmastonmuutoksen kannalta kiinnostava. Se kuumentee helteellä eikä viilene edes yöllä. Kadun talot kuumenevat, ja asukkaiden on vaikea nukkua. Kun sataa rankasti, vesi ei pääse imeytymään maahan ja hulevesijärjestelmä tukkeutuu. Pahimmillaan vedet valuvat kellareihin.

Hakosalo muistuttaa, että ilmaston ääripään ilmiöt jatkuvat tulevaisuudessa.

Pyöräkatukokeilu voidaan aloittaa vuoden sisällä. Kokeilu toteutetaan Pitkälläkadulla tilapäisjärjestelyin. Autot saavat ajaa katuja, mutta eivät esimerkiksi ohittaa pyöräilijöitä. Malli on tuttu maailman metropoleista kuten Lontoosta.

"Älyteknologian avulla voimme kehittää kadusta viihtyisemmän asukkaalle. Ensiksi otamme patkan Pitkäkätua ja erityisjärjestelyin kavennamme sen.

Katsomme, miten se vaikuttaa liikkumiseen ja liikkeisiin kadun varrella. Kavenuksia voidaan tehdä myös istutuksin, jolloin saadaan viheralueita."

Lähtötilanne selvitetään mittaamalla, kuinka paljon kadulla liikkuu autoilijoita, jalankulkijoita ja pyöräilijöitä. Myöhemmin voidaan kerätä myös ilmastotavoitteiden dataa, tietoa lämpötilasta, kosteudesta sekä pienhiukkasten määrästä ilmassa ja nähdä viherrakentamisen vaikutukset.

"Teemme kadulla paljon matalan kynnyksen kokeiluja ja opimme niistä. Näin löydämme parhaat keinot. Kysymme myös kaupunkilaisten mielipiteitä asiasta."

Kadun pitäisi olla uudessa muodossa 2025–2026 ja kokonaan valmis 2029, jolloin Vaasa on hiilineutraali.

"Tämä on hyvin arkinen asia, mutta myös ongelma, jonka kaikki kaupungit kohtaavat. Voimme tällä kadulla näyttää muille, miten kaupunkiympäristöä voi kehittää. Viherrakentamisesta on aina ollut helppo säästää. Uskon, että nyt näemme, että se maksaa itsensä takaisin."

Kännykkä ei korvaa kirjoja

Hallitus tahtoo edistää monilukutaitoa, joka kattaa myös audiovisuaalisuuden. Se on tarpeen, mutta pitkiä tekstejä ei voi korvata kännykän selaamisella, lukutaitotyössä aktiivinen kirjailija Juha Itkonen sanoo.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuva **KIRSI-MARJA SAVOLA**

Suomalaisten lukuharrastuksen väheneminen ja lukutaidon heikkeneminen ovat puhuttaneet viime aikoina. Viime marraskuussa julkaistiin Suomen ensimmäinen lukutaitostrategia. Siinä puhutaan esimerkiksi monilukutaidosta, jossa teksti määritellään tekstin, kuvan ja äänen yhdistelmäksi. Tällaisia tekstejä on paitsi somessa myös esimerkiksi sähköisissä oppikirjoissa.

Monilukutaitoa on se, että osaa tulkita ja tuottaa tekstejä eri välineillä. Sen ytimessä on kriittinen ajattelu. Sitä tarvitaan netissä nopeasti leviävien valeuutisten aikakaudella.

”Monilukutaitoa on se, että pystyy kriittisesti miettimään materiaalin suhdetta todellisuuteen. Että esimerkiksi ymmärtää, ettei somevaikuttajan elämä välttämättä ole sellaista, kuin miltä se videolla näyttää”, Lukukeskuksen hallituksen puheenjohtaja, kirjailija **Juha Itkonen** sanoo.

Lukutaito on tasa-arvoa

Itkonen ei kiellä monilukutaidon tarvetta, mutta panostaisi enemmän nimenomaan perinteisen lukutaidon kehittämiseen.

Tätä puoltavat läntisten teollisuusmaiden järjestön OECD:n Pisa-tutkimukset, joissa suomalaisnuorten lukutaito on heikentynyt. Ensimmäisessä Pisa-tutkimuksessa vuonna 2000 suomalaiset sijoittuivat lukutaidossa

ykkössijalle. Vuonna 2018 sijoitus oli seitsemäs. Lukemisesta ei ole tullut vaikeampaa, mutta keskittymisestä on.

”Digitaalinen ympäristö on ollut iso muutos ja haaste kaiken ikäisten keskittymiskyvylle.”

Vaikka tekstejä voi lukea puhelimeelta, ongelma on jatkuva skrollaus ja sivulta toiselle hyppäileminen. Asian ymmärtäminen vaatii keskittymistä ja rauhoittumista.

Hyvää audiovisuaalisissa sisällöissä on se, että jokaiselle on tarjolla jotain. Audiitiivinen oppija voi nauttia äänikirjojen kuuntelusta. Some tarjoaa nopeasti tietoa ajankohtaisista asioista

*Lukemisesta ei ole tullut
muutamassa vuodessa
vaikeampaa, mutta
keskittymisestä on.*

helposti pureskeltavassa muodossa.

”Pidemmät tekstit, kuten kirjat tai uutisartikkelit, mahdollistavat asioihin syventymisen ja niiden moniulotteisen käsittelyn.”

Itkonen muistuttaa, että yhteiskunta pyörii pitkälti kirjoitetun tekstin, kuten laki- ja sopimustekstien, ympärillä. Tasa-arvon vuoksi olisi tärkeää, että jokaisen suomalaisen lukutaito olisi riittävä asiatekstien ymmärtämiseen.

Iltasatu rutiinina

Kirjailijaisän ei ole sen helpompaa saada lapsiaan tarttumaan kirjaan kuin muidenkaan. Sarjojen katselu ja somessa pyöriminen ovat heille tutumpaa tekemistä.

”Toivon, että lukeminen lapsuudessa on istuttanut jotain nyt 16-vuotiaalle pojalleni, ja ehkä hän jossain vaiheessa tarttuu oma-aloitteisesti kirjaan. Luen iltasadun joka ilta myös neljävuotiaille kaksoisillemme.”

Floridalaistutkimuksen mukaan lukeminen lapselle kannattaa jo vauvaiässä: se tukee lapsen kielen ja lukutaidon kehitystä. Lapsi, jolle luetaan, menestyy paremmin koulussa. Saksalaistutkimuksen mukaan lukuinto kotona vaikuttaa lapsen menestykseen elämässä enemmän kuin vanhempien koulutustausta tai sosioekonominen asema.

Tasa-arvoista mahdollisuutta lukemiseen pyritään parantamaan täsmähankkeilla. Vuodesta 2019 alkaen vauvaperheet ovat saaneet neuvolakäynneillä ilmaisen kirjakassin. Lukukeskuksen toteuttama ja Suomen Kulttuurirahaston rahoittama kokeilu jatkuu ainakin tämän vuoden ajan valtion rahoituksella. Käynnistysvaiheen jälkeen panostus on valtiolle edullinen, ja Itkonen toivookin käytännöstä pysyvää.

”Lukemiseen rauhoittuminen ja tekstiin syventyminen ovat vastalääkettä kuvan, äänen ja jatkuvien tekstihteitojen maailmalle.” ●

Juha Itkonen

Lukukeskuksen hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2018 alkaen. Oli vuosina 2018–2019 kansallisen lukutaitofoorumin puheenjohtaja. Projektissa luotiin raamit hallitusohjelman vuonna 2021 kirjatulle Lukuliikkeelle, joka edistää monilukutaitoa Suomessa.

Ollut kaksi kertaa Finlandia-ehdokkaana. *Anna minun rakastaa enemmän* (2005) toi Itkoselle Valtion kirjallisuuspalkinnon. Itkonen uusin romaani *Kaikki oli heidän* ilmestyi syksyllä 2021.

Opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämän Taideneuvoston puheenjohtaja.

Perheeseen kuuluu neljä 4–16-vuotiasta lasta ja vaimo, yrittäjä **Maija Itkonen**.

Lukee romaaneja, tietokirjallisuutta, lehtijuttuja ja jonkin verran Facebook-päivityksiä.

3

KÄYTTÖÄ
DIGISILMÄ-
LASEILLE

1 Koulutus ja suunnittelu etänä

Eikö olisi mahtavaa, että voisit taloa rakentaessasi astua sisään talon 3D-malliin reaali-koossa ja vaikkapa ideoida muutoksia pohjaratkaisuun? Santeri Suominen kertoo, että arkkitehdit ovat käyttäneet digitaalisia laseja tähän tarkoitukseen jo pitkään.

Reaalikokoista 3D-mallintamista hyödynnetään myös tuotesuunnittelussa. Esimerkiksi useat autovalmistajat tarkastelevat autojen prototyyppjä virtuaalitodellisuudessa sen sijaan, että he lentäisivät tehtaalle.

VR-laseja hyödynnetään myös vaativien alojen ammattilaisten, kuten lentäjien, palopelastajien, astronauttien tai kirurgien, koulutuksessa. Kirurgiopiskelijoille voidaan simuloida leikkaustilannetta virtuaalitodellisuudessa vaikkapa suomalaisen Osgenic-yrityksen järjestelmällä, joka yhdistää robottileikkausveitsen huippu-tarkkoihin, suomalaisen Varjon VR-laseihin. Leikkausveitsi toimii ikään kuin peliohjaimena ja antaa käyttäjälle merkkejä muun muassa värisemällä.

”Yhdistettynä näkö ja haptiikka eli tekokosketus luovat tilanteen, jossa tapahtuu tarpeeksi syvää oppimista.”

....

Digilasit näyttävät uuden maailman

Ensin käytettiin nettiä pöytätietokoneilla. Sitten se alkoi kulkea kännykässä mukana kaikkialla. Seuraavaksi digitaaliseen todellisuuteen tiiraillaan silmälasien avulla.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuvat **ISTOCK**

Kun laitat päähän VR- eli virtuaalitodellisuuslasit, hyppää suoraan toiseen maailmaan, vaikkapa pelin sisään. AR- eli lisätyn todellisuuden lasit taas tuovat digitaalisia elementtejä näkökenttään, ympäristöä häivyttämättä. Moni on käyttänyt AR-teknologiaa kännykällä.

”Hauskat kasvofiltterit tai vaikkapa Ikean sovellus, jossa digitaalisia huone-

kaluja voi katsoa omassa kodissa kännykän kameran läpi, ovat AR-teknologiaa”, sanoo XR-kuraattori **Santeri Suominen** Helsinki XR Centeristä, joka toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun Arabian kampuksella.

Kuluttajamarkkinoilla VR-lasit on pitkään yhdistetty lähinnä pelaamiseen. Käyttökohteita kuitenkin on jo varsinkin yritysmaailmassa paljon.

Etätyöaika on lisännyt niiden suosiota, kun yritykset ovat etsineet tapoja esimerkiksi kouluttaa uusia työntekijöitä etäyhteydellä. Teknologia-alan markkinaennusteita tekevä International Data Corporation ennustaa, että vuosina 2021–2024 digitaalisiin laseihin ja niihin liittyviin palveluihin ja ohjelmistoihin käytetty rahamäärä jopa kuusinkertaistuu maailmanlaajuisesti. ●

2 Uudenlaiset keikat ja teatteri

Pandemia-aika on motivoinut luovien alojen toimijoita siirtymään virtuaalitodellisuuteen. Viime vuonna maailman suosituimmista artisteista virtuaalitodellisuuskeikat soittivat muun muassa **The Weeknd** ja **Ariana Grande**. The Weekndin keikka nähtiin TikTokissa ja Ariana Granden Fortnite-nettipelissä. Lavalle nousivat artistien avatarit.

Myös teatteri on siirtynyt virtuaalitodellisuuteen. Suominen nostaa esiin brittiläisen Royal Shakespeare Companyn teatteriesityksen viime vuodelta. Siinä näyttelijät nähtiin virtuaalitodellisuudessa upeissa 3D-mallinnetuissa lavasteissa.

”Virtuaalitodellisuus on uusi levityskanava, jossa voidaan tehdä erilaisia asioita kuin lavaesityksissä. Virtuaalitodellisuuden taide ja perinteinen taide eivät sulje toisiaan pois.”

....

3 Tapaamiset virtuaalitodellisuudessa

Oletko kyllästynyt videopalaverihin? Voi olla, että tulevaisuudessa etäpalaverit järjestetään virtuaalitodellisuudessa. VR-laseilla voit hypätä virtuaaliseen neuvotteluhuoneeseen työkavereiden avatarien kanssa jo nyt.

Virtuaalisia 3D-tiloja, joissa ihmiset voivat viettää yhdessä aikaa, tehdä töitä ja pelata pelejä, kehittävät monet yhtiöt. Tällaista digitaalista rinnakkaismaailmaa kutsutaan metaversumiksi. Käsite nousi otsikoihin viime vuoden lopulla, kun Facebook ilmoitti muuttavansa nimensä Metaksi ja rakentavansa metaversumia.

Kun kehitteillä on erilaisia kosketusta imitoivia VR-hanskoja ja -pukuja, voiko ystävän seura ja halaus tuntua pian samalta todellisessa ja virtuaalimaailmassa? Jäämmekö koukkuun toiseen ulottuvuuteen? Suominen kannustaa terveeseen skeptisyyteen.

”Alan pioneerit ovat pitkään toittaneet, että teknologioiden tarkoitus on se, että ymmärrämme oikean maailman hienouden. Meillä on elävä keho, jota VR-maailmassa ei ole. Suuri kysymys on, voidaanko todellista inhimillistä läsnäoloa koskaan tuottaa keinotekoisesti.”

Matinkylän porukka koostuu avantouinnin viestijoukkueen maailmanmestareista ja vanhoista kilpauimareista. Lähellä asuvien on helppo pulahtaa mereen usein. Automatkan takaa tulevat saunovat harvemmin. Välillä koko yhdeksän hengen sakkii saunoo ja ui yhdessä sunnuntai-iltaisin. Valtteri Eloranta (viereisellä sivulla) näyttää esimerkkiä yhdestä tyylistä päätyä hyiseen veteen.

Mika Jokiniemi

Teksti **ANNA KAUALA** Kuvat **HELI BLÅFIELD**

Avannon yhdistämät

Kesällä 2020 yhdeksän espoolaista avantouimaria päätti, että Matinkylän rantaan tarvitaan konttisauna. Projekti on saanut miehet ajattelemaan, että kaikilla olisi hyvä olla jokin vastaava tapa olla yhdessä ja jakaa asioita, kertovat saunan perustajiin kuuluvat Tommi Kortman, Mika Jokiniemi ja Tatu Waltari.

Perinteisesti kuuluisi mennä ensin avantoon ja sitten saunaan. Löylykontin porukka ei kuitenkaan noudata tätä sääntöä, vaan lämmittelee usein ensin saunassa ja hyppää jäiseen mereen vasta sen jälkeen. Lassi Ohtosen varusteisiin kuuluu löylyhattu.

Vedessä ollaan jo voiton puolella! Kylmässä lumessa kävelyyn tarvitaan kumisandaalit tai vastaavat jalkineet. Tiimikylpytakkikin lämmittää mukavasti.

Tommi: Olemme kaikki tykänneet käydä uimassa avannossa Espoon Matinkylän rannassa, mutta siellä ei ollut saunaa.

Tatu sekä kaverimme **Lassi Ohtonen** ja **Valtteri Eloranta** kilpailevat avanto-uinnin maailmanmestaruuskisoissa viestijoukkueena ja voittivat vuonna 2020 Sloveniassa kultaa kahdessa viestissä. Minä olen joukkueen epävirallinen manageri. Joukkue olisi halunnut treenata avannossa enemmänkin, mutta ilman saunaa se ei oikein toiminut. Ensin mietimme, että rakentaisimme saunan bussiin, mutta sitten keksimme merikontin. Valtteri on puuseppä, ja hän pitkälti toteutti ja suunnitteli saunan, me muut autoimme.

Tatu: Suurin osa meistä yhdeksästä on entisiä kilpauimareita ja uinut samassa uintiseurassa 2000-luvun alussa, eli aika monta vuotta on näitä naamoja katseltu.

Tommi: Sauna on tiivistänyt yhteydenpitoa hurjasti, koska nyt meillä on yhteinen harrastus. Aluksi ajattelimme, että sauna on yksinkertainen peltipurkki, ja kun se on saatu rannalle, voi nostaa jalat pöydälle. Totuus on, että se vie aika paljon aikaa.

Mika: Koska sauna tuntui kiinnostavan muitakin, päätimme tarjota myös ulkopuolisille mahdollisuuden saunaa siellä ja annoimme sille nimeksi Löylykontti. Kontin rakentaminen ja vuokraaminen on ollut hyvä yhteistoimintaharjoitus oikeaa elämää varten. Työelämässäkin on tärkeää saada erilaiset ihmiset pelamaan yhteen.

Tommi: Olemme kaikki edelleen kavereita keskenämme, mikä vähän ihmetyttääkin. Olisi ollut mahdollista, että olisi syntynyt riitoja tai jollain olisi mennyt hermot. Niin ei ole käynyt, vaan olemme tukeneet toisiamme.

.....

Mika: Olemme rentoja tyyppejä, tunnetaan kauan ja tulleet aina hyvin juttuun. Porukassa on monenlaista osaa, mikä on ollut hyvä Löylykontin kannalta. Osa on käteviä käsistään, osalta taas sujuu paremmin näppäimistön näppäily. Lisäksi on tyyppejä, joilla pysyy kokonaisuus hallussa.

Tommi: Meitä on niin monta, että kukin on voinut osallistua sen mukaan, miten on pystynyt. Meillä on kaikilla oma elämä, emmekä tee tätä työksemme.

Mika: Saunan rakentaminen ja pyörittäminen on vaatinut paljon koordinoitua ja yhteydenpitoa. Rannalle piti saada sähkö, kiuas ohjelmoida toimimaan etänä ja löylyvesi kuljettaa saunalle, sillä siellä ei ole vesijohtoa. Ensin kannoimme vettä kanistereissa kotoa, mutta se oli työlästä. Nyt tilaamme kerralla 2 000 litraa vettä säiliöautolla.

Pidämme joka sunnuntai yhteisen palaverin joko saunassa tai Teamsissa. Sauna on meille kuin miehinen leirituli kavereiden kesken. Monet meistä eivät harrasta esimerkiksi kahvilla käymistä, vaan meidän on helpompi nähdä ja jutella, kun siihen on jokin syy, kuten urheileminen tai sauna. Kaikilla miehillä voisi olla tällainen leikkibisnes, joka ruokkii yhteyden pitämistä.

.....

Tommi: Tämä on ollut hyvä asia myös korona-aikana, koska vaikka emme ole aina nähneet kasvotusten, viestittelemme jatkuvasti porukan kesken saunasta ja sen vierestä. Sen tähden tiedämme aika hyvin, miten kullakin menee ja mitä kenellekin kuuluu. Harmittaa, ettei kaikilla ole samanlaista juttua kuin meillä avanto-saunaharrastus.

*"Vaikka kuulun
avantouinnin
maailmanmestareihin,
inhoan kylmää."*

Yksi asiakkaamme sanoi minulle, että Löylykontti on pelastanut hänet pandemian keskellä ja ollut varsinainen mielensterveysteko. On päässyt pois kotoa ja neljän seinän sisältä.

Mika: Samalta se on tuntunut meistäkin. Aina emme näe kaikki yhdessä, vaan käymme kontilla puuhastelemassa pienemmällä joukolla tai kahdestaan. Sitä on pitänyt esimerkiksi välillä

FAKTA

Avantoporukka

* Kolmikymppiset avantouimarit **Mika Jokiniemi, Tatu Waltari, Tommi Kortman, Valtteri Eloranta, Lassi Ohtonen, Jarkko Sandberg, Timo Peltola, Heikki Lindroos ja Eelis Rytönen** perustivat Löylykontti-saunan Espoon Matinkylän uimarannalle vuonna 2020.

* Suurin osa porukasta on entisiä kilpauimareita ja joukossa on myös avantouinnin viestin maailmanmestareita.

* Ryhmän jäsenet käyvät avannossa ja saunomassa viikoittain, joskus montakin kertaa. He vuokraavat saunaa myös muille.

korjata. Silloin tulee usein puhuttua syvällisempiä kuin isolla porukalla. Keskustelemme esimerkiksi ihmissuhteista, perheasioista ja töistä.

Tommi: Huumorinkukka on se kaunein kukka, eli jaksamme myös väentää vitsiä. Se pitää homman freesinä.

Tatu: Välillä teemme muutakin yhdessä, mutta yhdeksän kaverin aikataulut on haastavaa saada menemään yksiin. Täällä avannossa ja saunassa tapaamme kuitenkin. Vaikka kuulun avantouinnin maailmanmestareihin, inhoan kylmää, enkä ole kertaakaan käynyt avannossa yksin. Minulle avantouinti on kivaa tekemistä kavereiden kanssa.

Tommi: Avanto ja saunominen rentouttavat, ja niiden jälkeen on kaikkensa antanut fiilis. Kun illalla menee kotiin, tulee uni silmään. Tällä viikolla olen käynyt avannossa jo kolme kertaa. Se on mukava harrastus, ja mukaan on hauska kutsua välillä myös muita kavereita.

Mika: Itse yritän uida avannossa kerran viikossa. Kylmästä avannosta kuumaan saunaan meneminen palauttaa stressistä tosi hyvin. Kavereiden näkeminenkin on tietysti kivaa! ●

Ammattijalkapalloilija taitaa asiakaspalvelun

Samuel Lindeman muutti Vaasaan jalkapallon perässä. Nyt Vaasan Palloseuran pelaaja suorittaa tradenomitutkintoon kuuluvaa harjoittelua Vaasan Sähkön asiakaspalvelussa.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuva **KASPER DALKARL**

1 Kuinka päädyit Vaasaan pelaamaan?

”Olen harrastanut jalkapalloa 4–5-vuotiaasta, ja kuten varmaan kaikki pelaajat, haaveilin aina siitä, että saisin joskus pelata amatikseni. Vuonna 2018 Kouvolassa asuessani aloitin tradenomiopinnot ammattikorkeakoulussa. Pelasin tuolloin Myllykosken Pallon riveissä ja harjoittelin ammattimaisesti koulun ohessa.

Kävin Vaasassa ensimmäisen kerran, kun Vaasan Palloseura etsi uusia pelaajia, ja minut kutsuttiin testeihin. Kaikki meni hyvin, ja sain ensimmäisen ammattilais-sopimukseni. Muutin Vaasaan helmikuussa 2021. Sopimukseni kestää kaksi vuotta. Saa nähdä, mitä sitten tapahtuu. Jos joku pyytäisi minua vaikka ulkomaille pelaamaan, totta kai voisin lähteä.”

2 Miten työharjoittelu on sujunut?

”Kouvolassa minun oli tarkoitus tehdä kouluun kuuluva syventävä harjoittelu pankissa, mutta suunnitelmat peruuntuivat koronapandemian takia. Kun tulin Vaasaan, keksin hakea harjoitteluun Vaasan Sähkölle, sillä olen firman kummipelaaja. Selitin tilanteeni: välillä treenejä on kaksi kertaa päivässä, joten en ehdi tehdä täyttä työpäivää. Vaasan Sähköllä ollaan tosi joustavia. Teen välillä neljätuntista päivää ja suoritan kolmen kuukauden harjoittelun puolessa vuodessa.

Olen töissä asiakaspalvelussa. Minulla on kokemusta puhelinmyynnistä, joten ihmisten kanssa toimiminen on tuttua. Sähköasioista en alussa tiennyt juuri mitään, mutta tekemällä oppii. Onneksi työkaverit sanoivat heti alkuun, että aina saa kysyä neuvoa. Pakko kehua, että meillä on hyvä porukka hommissa.

Harjoittelu Vaasan Sähköllä on hyvää vastapainoa pelaamiselle. On kiva, että ympärille saa muutakin kuin oman joukkueen. Voisin hyvin kuvitella jatkavani täällä vaikka kesätöissä.”

Nimi: **Samuel Lindeman**
Työ: **asiakaspalvelun harjoittelija**
Koulutus: **tuleva tradenomi**
Perhe: **tyttöystävä**
Harrastukset: **elokuvien ja sarjojen katselu, frisbeegolf**

3 Kuinka olet viihtynyt Vaasassa?

”Yllätyin siitä, että Vaasa on loppujen lopuksi aika rauhallinen ja pieni paikka, vähän kuten Kouvolakin. Myös se, että niin moni täällä puhuu ruotsia, yllätti. Olen pärjännyt hyvin suomen kielelläkin. Ruotsin kielen taidosta olisi kuitenkin hyötyä.

Parasta Vaasassa on meri. Talvella ei tule hirveästi oltua ulkona pitkien treeni- ja työpäivien jälkeen, mutta kesällä on kiva käydä meren ääressä syömässä ja katselemassa veneitä. Vaasan Sähköllä minulla on merinäköala toimistohuoneestani. Se on luksusta.

Tyttöystäväni asui Vaasassa kanssani viime kesän ja oli töissä ravintolassa. Hän opiskelee Turussa suomen kielen opettajaksi. Ensi kesänä hän yrittää löytää Vaasasta oman alan hommia.”

Vaasan Sähköllä tyytyväisiä asiakkaita

Vaasan Sähkö ylsi jälleen selkeäksi ykköseksi, kun EPSI Ratingin tutkimuksessa selvitettiin yritysasiakkaiden tyytyväisyyttä sähkön vähittäismyyjiin. Hyvät pisteet tulevat ennen kaikkea kestävyysindeksistä, imagosta ja siitä, että asiakkaat kokevat saavansa rahalle vastinetta. Kestävyysindeksin korkeat pisteet osoittavat, että yritykset arvostavat Vaasan Sähkön investointeja kestävämmän tulevaisuuden puolesta. Kuluttajat puolestaan arvioivat meidät toiseksi vahvimaksi energiayhtiöksi.

Kilpailu

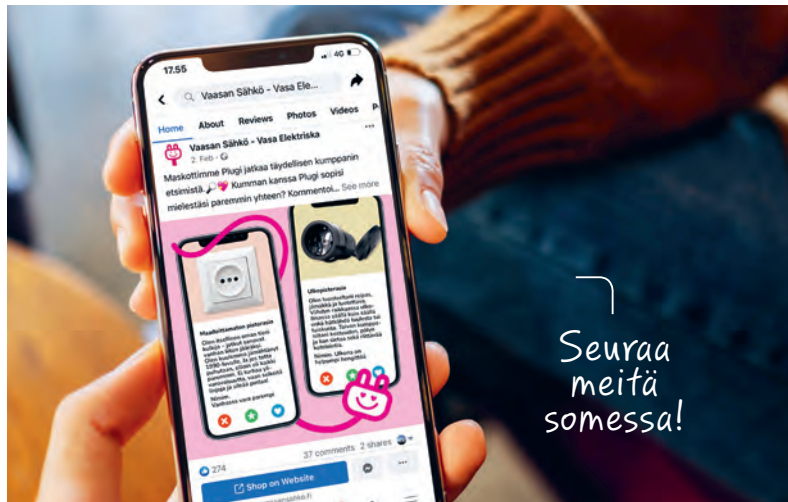

Sähkökaapit kauniiksi

Vaasan Sähköverkko hakee nyt valokuvia sähkökaappien koristeluun. Lue lisää ja osallistu kilpailuun: vaasansahko-verkko.fi/valokuvakilpailu

Ilmoitus puhelimeen kaukolämmön häiriöistä

Kaukolämpöasiakkaana voit saada tiedon sinua koskevista lämmön jakelukeskeytyksistä suoraan matkapuhelimeen. Tilaa nyt palvelu koskemaan kotia, yritystä ja muita käyttöpaikkojasi. Lue lisää: vaasansahko.fi/kaukolampohairio

Somessa asiaa sähköstä ja sen vierestä

Alkuvuodesta Vaasan Sähkön somekanavissa oli käynnissä sähköinen parinhaku, kun maskottimme Plugi etsi sähköistävää seuraa pilke silmäkulmassa. Seuraavaksi somessa keskustellaan muun muassa avantouinnista, muistellaan sähkölait-

teiden saapumista suomalaisiin koteihin ja etsitään 130 vuotta täyttävän Vaasan Sähkön ikätovereita. Ota Facebook- ja Instagram-kanavamme seurantaan, jos kaipaat säkenöivää vastapainoa arjen harmaudelle!

Asiakaspalaute

"Sain erittäin ystävällistä ja ammattimaista palvelua. Koin, että minua kuunneltiin ja asiani otettiin vakavasti. Tavoitteena oli selvästi ratkaisun etsiminen ongelmaani. Tämä kokemus vahvistaa asiakkuuteni pitämistä Vaasan Sähkössä."

Linnuille liput heilumaan

Vaasan Sähköverkko asentaa tänä vuonna alueellaan yli 600 heijastinlippua ilmajohtoihin. Tarkoituksena on kiinnittää lintujen huomio ja näin estää niitä törmäämästä sähkölinjoihin. Uusia heijastinlippuja kiinnitetään valikoituihin linjoihin etenkin vesistöjen läheisyydessä Mustasaarella, Maalahdessa, Närpiössä ja Korsnäsissa.

Meillä on synttärit!

Vaasan Sähkö täyttää tänä vuonna 130 vuotta. Seuraa somesta, miten juhlitamme pitkää taivaltamme ja tähyämme tulevaisuuteen!

YRITYSKYLÄ/TALOUS JA NUORET TAT

Olemme mukana Pohjanmaan Yrityskylässä!

Vaasan Sähkö on tänäkin vuonna mukana tukemassa Pohjanmaan Yrityskylän toimintaa, joka syventää nuorten oppeja yhteiskunnasta, taloudesta, työelämästä ja yrittäjyydestä.

Yrityskylä Alakoulussa kuudesluokkalaiset työskentelevät valitussa ammattissa päivän ajan tehden monipuolisia työtehtäviä. He saavat työstä palkkaa, jolla voi tehdä yrityskylässä ostoksia. Yrityskylä Yläkoulussa yhdeksäsluokkalaiset toimivat kuvitteellisten yritysten johtoryhmissä ja kisaavat toisiaan vastaan kansainvälisillä markkinoilla.

Yrityskylä Alakoulu järjestetään Vaasassa. Osallistujia on tänä vuonna lähes 4 000. Yrityskylä Yläkouluun Seinäjoelle odotetaan 1 700 oppilasta.

ISTOCK

Kiitos sukista!

Vaasan Sähkö halusi muistaa pandemia-aikana puurtaneita hoitoalan ammattilaisia lämmittävällä lahjalla. Pyysimme asiakkaitamme neulomaan villasukkia ja lähettämään ne meille. Joulukuussa luovutimme 350 paria hienoja erivärisiä, -kokoisia ja -kuosisia sukkia Vaasan keskussairaalaan. Iso kiitos kaikille osallistuneille!

Tekoäly

Uusi teknologia lyhentää sähkökatkoja

Vaasan Sähköverkko on ottanut käyttöön uuden tekoälyä hyödyntävän FLIR-rajapinnan, joka lyhentää sähkökatkojen kestoja. Katkon sattumassa FLIR (= Fault Location, Isolation and Restoration) lukee sähköverkon tilanteen ja hoitaa automaattisesti kauko-ohjattavien erottimien uudelleenkytkennät, jolloin sähkökatko saadaan rajattua pienemmälle alueelle. Suurin hyöty FLIR-rajapinnasta on myrskyissä, jolloin sähkökatkoja tapahtuu paljon eri puolilla sähköverkkoa. Tällöin FLIR pystyy laskentatehonsa ansiosta paikantamaan ja rajaamaan vika-alueet minuuteissa, kun ihmiseltä samaan työhön kuluu kymmeniäkin minuutteja.

Vaikka kauko-ohjattavia erottimia tulee sähköverkkoon jatkuvasti lisää, ne eivät kata vielä koko verkkoa.

ISTOCK

Kytkennot, joita FLIR ei voi hoitaa, suoritetaan edelleen maastossa lihasvoimin. Maastossa työtä tekevien työturvallisuus kuitenkin paranee FLIR-rajapinnan ansiosta, sillä valvomolle jää enemmän aikaa pitää yhteyttä työryhmiin maastossa.

ISTOCK

Sähköt nopeasti rakennustyömaalle

Hyviä uutisia rakentajille! Vuoden alusta alkaen Vaasan Sähköverkko asentaa uusilla asuinalueilla mittauskeskuksen tontin rajalle kunnallistekniikan asentamisen yhteydessä. Tämä tarkoittaa sitä, että sähköt ovat tontin rajalla valmiina ja rakentajan heti käytettävissä. Rakentajan ei siis tarvitse enää tilata itse mittauskeskusta tai hankkia työmaasähköä. Riittää, että otat yhteyttä Vaasan Sähköverkkoon ja teet tarvittavat sopimukset. Tämän jälkeen sähköt kytketään päälle rakennustyömaalle.

Kun työmaa etenee siihen pisteeseen, että sähköura-koitsija voi aloittaa sähkötyöt, erillistä kytkentätilausta ei tarvita. Urakoitsija voi jatkaa töitä mittauskeskukselta eteenpäin omissa aikatauluissaan.

Terveys on turvattu sähkökatkon aikanakin

Vaasan keskussairaalassa potilaan ei tarvitse huolehtia sähkökatkoista. Vaikka koko kaupunki olisi pimeänä, toimisivat tärkeät sairaala-laitteet silloinkin.

Aiheuttavatko sähkökatkot vaaran potilaille?

Vaasan keskussairaalaan voi tulla sähkökatko, jos esimerkiksi sähköä siirtävä maakaapeli kaivetaan vahingossa poikki työmaalla jossain päin kaupunkia. Sähkökatko ei kuitenkaan aiheuta vaaratilanteita potilaille. Sairaalan sähköjärjestelmä on suunniteltu niin, että tärkeimmät hoidolliset laitteet, kuten hengityskone tai valot leikkaussalissa, eivät jää koskaan ilman sähköä.

”Jos kirurgi suorittaa leikkausta sähkökatkon aikana, hän ei huomaa katkoa kuin vasta kahvihuoneessa, kun kahvi onkin kylmää”, Vaasan keskus-

sairaalan sähkökäytön johtaja **Toni Ahola** kertoo.

Miten sähkönsaanti on turvattu?

Vaasan keskussairaala on liitetty Vaasan Sähköverkon keskijänniteverkkoon kolmen liityntäpisteen kautta. Jos yksi liityntäpisteistä vikaantuu, sähkönsaanti voidaan turvata kahden muun liityntäpisteen kautta.

Keskijännite muunnetaan sähkölaitteille sopivaan 230 volttiin sairaalan omissa muuntamoissa. Niitä on kuusi kappaletta erillisissä rakennuksissa. Yksi muuntamo sisältää kaksi muuntajaa. Jos toinen vikaantuu, muuntamo toimii myös vain yhden muuntajan varassa.

”Yksi muuntaja voisi sähköistää lähes sata sähkölämmitteistä omakotitaloa.”

Sähkökatkon sattuesssa sairaalan niin kutsuttu normaalisähköverkko on poissa pelistä. Silloin käyttöön otetaan varavoimaverkko ja akkujen varassa toimiva UPS-verkko eli häiriötön sähkönsyöttö. Sähköä tuottavat

varavoimageneraattorit käynnistyvät automaattisesti ja syöttävät sähköä varavoimaverkkoa pitkin tärkeimpiin hoidollisiin laitteisiin. Tämä kattaa noin puolet sairaalan sähköverkosta. Varavoimaa syötetään sähkölaitteille viimeistään 15 sekunnin kuluttua sähkökatkon alkamisesta.

”Ennen kuin varavoima ehtii päälle, UPS-verkko pitää sähköt taukoamatta päällä sille osalle laitteita, jotka ylläpitävät elämää. Tällaisia ovat esimerkiksi hengityskone ja sydänvalvontalaite.”

Kuinka pitkäksi aikaa varavoima riittää?

Sairaalan varavoimageneraattorit toimivat dieselöljyllä. Vaasan keskussairaalalla on vikatilanteita varten useita öljysäiliöitä, joiden öljy riittää turvaamaan sähköt normaalitilanteessa 3–4 vuorokaudeksi. Jos säiliöt olisivat täynnä, riittäisi sähköä pidempäänkin. Öljyä ei kuitenkaan varastoida säiliöissä enempää, jottei se vanhene. Sairaalan sopimuskumppani toimittaa lisää öljyä vuorokauden sisällä tilauksesta.

”Voisimme toimia varavoimalla periaatteessa viikkoja, kuukausia tai jopa vuosia.”

Luonto on tärkeä osa
Magnus Rådströmin
perheen elämää. Hänen
vaimonsa on suojelubiologi
Metsähallituksessa.

Puiden ymmärtäjä

Kiipeävä puunkaataja Magnus Rådström kutsutaan paikalle, kun tarvitaan myrskytuhojen korjaamista, vaikean paikan puunkaatoa tai muuta erikoisosaamista.

Teksti **SIRKKU SAARIAHO** Kuvat **LINUS LINDHOLM**

Merkit olivat ilmassa jo, kun **Magnus Rådström** oli *knotte*, natiainen. Puuhun oli päästävä kiipeämään.

Kotona Tukholman Odenplanilla se oli vaikeaa, mutta perheen kesäpaikassa Tukholman saaristossa riitti kivuttavaa.

”Olen kaatanut puita kymmenvuotiaasta asti ja harrastanut kalliokiipeilyä 15 vuotta. Yhdistin kaksi harrastusta, puut ja kalliokiipeilyn, yhdeksi ammattiksi kouluttautumalla arboristiksi. Olen myös koulutettu eräopas.”

Eräopaskoulutuksesta löytyi myös suomalainen vaimo eli tärkein syy, miksi tukholmalaispoika tekee nyt arboristina erikoiskaatoja Vaasan seudulla.

Rådström on kiipeävä puunkaataja ja osaamistaja Wasa Tree Works -yrityksessä, jonka toinen osakas on **Martin Björk**.

Moni tuntee Rådströmin Vaasan Saariston Facebook-ryhmästä. Rådström kirjoittaa siellä reippaaseen tyyliinsä saaristossa käynnissä olevista töistä.

”Teimme pitkään töitä Gerbyn saaristossa, ja kerroin siitä somessa. Moni tarjosi meille laituripaikkaa ja mahdollisuutta käyttää huussia. Muutamat olivat jättäneet meille jopa juomavettä.

Wasa Tree Works on vaativiin puunkaatoihin ja puiden hoitoon keskittyvä vaasalainen yritys, joka on perustettu vuonna 2021. Magnus Rådström ja Martin Björk yhdistivät silloin omat yrityksensä. Wasa Tree Works tekee yhteistyötä Vaasan Sähköverkon kanssa.

Kun olimme valmiita, kiitin gerbyläisiä vieraanvaraisuudesta. Kommentteja ja tykkäyksiä tuli yli 2 000. Samalla opastimme, miten käyttäytyä sähkölinjojen läheisyydessä.”

Myrsky tuo pitkät työpäivät

Iso osa Rådströmin ja Björkin töistä liittyy sähköyhtiöiden tarvitsemiin metsätöihin. Toinen osa on puunhoito- ja kaatopalvelut muille asiakkaille. Vaasan Sähköverkon kanssa Rådström ja Björk ovat työskennelleet pitkään.

Rådström puhuu puista ja metsästä kuin kavereistaan. Kun on tekemisissä puiden kanssa, pitää tuntea niiden piirteet. Mitä kovempi puu, sitä herkempi se on. Jalot lehtipuut ja lepät ovat niin kovia, että voivat varomattomassa kaadossa napsahtaa poikki.

”Jos puu on huonokuntoinen, pitää tietää tarkkaan, mitä tekee. Tilanne voi kiipeilykaadossa kääntyä äkkiä vaaralliseksi arboristille.”

Kovan myrskyn lähestyminen tietää Rådströmille äkkilähtöä töihin.

”Myrskyt eivät koskaan tule hyvällä hetkellä. Kun myrsky kaataa puita sähkölinjojen päälle, pitää lähteä heti matkaan. Toissavuoden Aila-myrsky oli todella kova. Lähdin kahdelta yöllä töihin, sahan sammutin 20 tuntia myöhemmin.”

Adrenaliini pitää skarppina ja auttaa jaksamaan. Töitä tehdään aina turvallisesti yhdessä parin kanssa.

”Hetki, jolloin saadaan keskijänniteverkko kuntoon, on hieno. Silloin voi hengähtää hetken. Pahimmillaan

korjaustyöt jatkuvat yli viikonkin.”

Vuoden 2019 Aapeli-myrskystä asti Rådström ja Björk ovat hoitaneet Voimatelin urakointialueen myrskyraivaukset. Voimatel suunnittelee, rakentaa, ylläpitää ja operoi sähkö- ja tietoliikenneverkkoja.

”Suunnittelemme raivaustyöt yhdessä Voimatelin kanssa. Maastossa me olemme vastuussa metsureiden töistä. Katsomme myös sähköviat, jotta sähkömiehet pääsevät heti töihin.”

Mieluummin hoito kuin kaato

Rådströmin voi nähdä myös asiakkaan kotipihaan koivussa tai ison tammen lehvästössä.

”Varsinkin taajamissa puun kaataminen vaatii arboristin osaamista.”

Puun kaataminen muuttaa koko pihaan tunnelman. Rådström muistuttaa, että aina ei ole tarvetta kaataa puuta, ellei se ole kuolemassa tai uhka turvallisuudelle.

”Puita voidaan hoitaa myös leikkaamalla. Esimerkiksi latvusta harven tamalla voidaan tehdä paljon. Vähän harmittaa, että sellaista ei niin usein osata kysyä.”

Rådström tarkentaa, että puut sinänsä eivät vaadi hoitoleikkauksia, mutta moni haluaa vähentää esimerkiksi pihauiden tuomaa varjostusta, karikkeen kertymistä tai lahoja oksia.

”Jos kaatopyyntö tulee tammelle, pitää selvittää tarkkaan, mikä ongelma oikeasti on. Meillä on ollut tammille 12 kaatopyyntöä. Vain kaksi puista kaadettiin. Minusta se on aika hienoa.” ●

Mies puussa | Rådström ja Björk pitävät monta kertaa vuodessa harjoituspäivän, jolloin treenataan harvinaisia tekniikoita ja loukkaantuneen työntekijän laskemista alas puusta. "Kun laskemme puun latvan talon yli, pitää osata kaikki. Silloin ei enää harjoitella. Turvallisuus on meillä niin iso asia, että emme putoa oikeastaan koskaan."

Resepti **HANNA HURTTA**
 Kuva **KIRSI-MARJA SAVOLA**

Oispa pullaa!

Kaikkihan tykkäävät pullista. Mutta kun niihin lisää porkkanaa, inkivääriä ja kauratoscaa, lopputulos on hullaantumisen!

Tee ensin taikina. Kuori porkkana ja raasta hienoksi. Lämmitä maito kädenlämpöiseksi, murustele ja liuota hiiva joukkoon. Sekoita mukaan sokeri, kardemumma ja suola. Lisää jauhot vähän kerrallaan koko ajan taikinaa vaihten. Lisää voisula ja porkkanaraaste, kun suurin osa jauhoista on taikinassa. Lisää vielä sen verran jauhoja, että taikinasta tulee tasaista ja se irtoaa käsistä. Anna taikinan kohota liinan alla noin puoli tuntia.

Leivo se pulliksi. Kauli taikina suorakaiteen malliseksi levyksi. Levitä pehmeä voi levyn päälle ja ripottele pinnalle kaneli ja inkivääri. Kääri rullalle pitkältä sivulta ja leikkaa 16 osaan. Laita palat pullavuokiin uunipellille ja anna kohota.

Valmista kauratosca.

Sekoita pehmeän voijn joukkoon kaurahiutaleet, sokeri, maito ja vehnäjauhot. Voitele pullat munalla. Levitä kauratosca pullien päälle.

Kypsennä herkut. Paista pullia 225 asteessa uunin keskiosassa noin 10–15 minuuttia.

Hyvä kombo!

Porkkana ja kaura tuovat pulliin Suomi-filistä, inkivääri ripauksen eksotiikkaa.

16 pullaan tarvitset:

1 porkkanan (2 dl hienoa raastetta)
 2 ½ dl maitoa
 25 g hiivaa
 1 dl sokeria
 1 tl kardemummaa
 ½ tl suolaa
 8 dl vehnäjauhoja
 50 g voita tai margariinia sulatettuna

Väliin:

25 g voita
 2 tl kanelia
 ½ tl inkivääriä

Kauratoscaan:

50 g voita
 1 dl sokeria
 2 dl isoja kaurahiutaleita
 ½ dl maitoa
 2 rkl vehnäjauhoja

**VAASAN
SÄHKÖ**

Suomen vaasalaisinta sähköä.

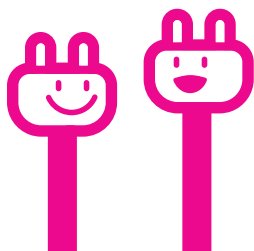
Tiesitkö!
Lähes 60 %
asiakkaistamme
on valinnut
sähköisen
laskun.

Etu sähköisen laskun tilanneille: osallistut lahjakorttien arvontaan

Lopettamalla paperilaskun tilaamisen pienennät näppärästi hiilijalanjälkeäsi ja helpotat omaa arkeasi. Arvomme kuukausittain viisi S-ryhmän lahjakorttia (arvo 20 €) kaikkien sähköiseen laskuun siirtyneiden asiakkaiden kesken.

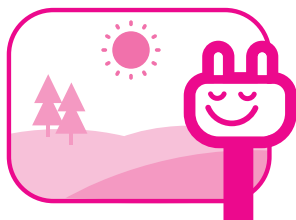
KIVRA

Hoidatko sinulle läheisen
ihmisen laskuasioita?
Valitse Kivra!

OmaPosti

Asutko useassa
osoitteessa tai
matkustatko paljon?
Valitse OmaPosti!

UUTUUS!

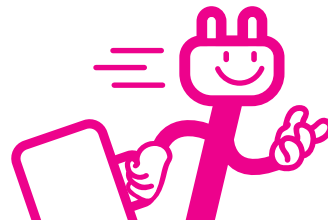

Sähköpostilasku

E-lasku

Ruuhkavuosia elävä, valitse
e-lasku tai sähköpostilasku!

Näin vaihdat sähköiseen: vaasansahko.fi/laskuarvonta

Säännöt: Arvomme kuukausittain 5 kpl S-ryhmän 20 €:n lahjakortteja. Voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti. Arvontaan osallistuu automaattisesti kaikki asiakkaamme, joilla on käytössä sähköinen lasku, erillistä ilmoittautumista ei tarvita. Arvonnat suoritetaan marraskuusta 2021 maaliskuuhun 2022 kunkin kuun lopussa. Sama henkilö voi voittaa palkinnon vain kerran tänä aikana.